

PROLOGAS

Raudonojo klevo uvertiūra

Hamburgas, 2018 m. spalio 21 d.

Pilkas it pavargusio asilo kailis dangus prislėgė miestą. Praeiviai gūžėsi ne tiek nuo šalčio ar vėjo, kiek nuo tos per odą besismelkiančios pilkumos. Ji lyg užkratas persiduodavo tiesiog kvėpuojant. Ne tik žmonės, bet ir baltutėlaitės vilos ir visus metus žaliuojantys krūmokšniai įgijo pilkšvą atspalvį. Tik japoninis klevas atsilaukė. Visuotinės pilkumos fone jo raudonis iš tolo traukė akį. It akibrokštas. It pažadas.

Eliza sulėtino žingsnį, kad galėtų ilgiau pasimėgauti vaizdu. Lapų raudonumas gniaužė kvapą, kerėjo ir vėrė širdį. Iki skausmo. Iki ašarų. Visus metus ji laukdavo tų dviejų savaitių, kai niekuo neišsiskiriantis neaukštas medelis, į kurį pavasarį ar vasarą nė vienas praeivis neatkreipdavo dėmesio, tapdavo didžiausia kiemo puošmena. Tai nutikdavo spalio pabaigoje arba lapkričio pradžioje. Nelygu ruduo, pasiskubindavo ar susivėlindavo. Elizai tai būdavo išskirtinis metas. Išeidama iš namų ar į juos

sugrįždama stabtelėdavo, mintyse pasisveikindavo su medžiu ir jam nusišypsodavo. Kartais, kai niekas nematydavo (ji gėdijosi savo jausmingumo), parymodavo kelias minutes žvilgsniu glostydama raudoną klevo šilką. Širdis prisipildydavo tokio neapsakomo gerumo, tokios meilės, kad apimdavo nenumaldomas troškimas apdalinti visą pasaulį.

Plytelėmis išklotu takeliu priartėjo prie prašmatnaus namo laiptelių. Juos vainikavo keturios baltos kolonos, puoštos išpūdingu portiku, kuris buvo padabintas gipsine vynuogių kekėmis apipinta moters galvute. Eliza stabtelėjo, atsisuko ir dar kartą sužiuo į raudonuojantį medį. Galvoje lyg nuo šakos atitrūkęs lapas suplazdėjo mintis: ir žmonių tokių būna. Kaip šis japoniškas klevas. Atrodo neryškūs, nepastebimi, o vieną dieną suliepsnos tokia aistra, kad niekam mažai nepasirodys. Ji juk irgi panaši į šį klevą. Kas galėjo numanyti, kad jos gyvenimo rudens pradžia bus tokia spalvinga ir aistringa. Tegu kuo ilgiau gyvenimo geismas svaigina kaip tas klevo lapų raudonis. Po tokio rudens ir žiema nebaisi. Nors apie ją tikrai dar nesinori galvoti. Kaip ir guostis mintimi, kad užgesus aistrai šildys prisiminimai apie ją.

Eliza nususuko nuo medžio, kuris jai priminė ne tik aistrą, bet ir tai, kad viskas šiame pasaulyje laikina, ir rankinėje sukraštė raktų ryšulį. Tada neskubriu žingsniu įveikusi laiptų pakopas atrakino duris.

Vestibiulis, menantis dvidešimto amžiaus pradžią, kai Hamburge klestėjo prekyba ir jugendo stilius, alsavo nepriekaištinga švara ir prabanga. Grindys išklotos juodomis ir baltomis mar-

muro plokštėmis, nuo lubų, kurių kraštus puošė masyvi gipso lipdinių juosta, nuleistas křištolinių karulių sietynas. Ant abiejų šoninių sienų puikavosi milžiniški įmantrios formos veidrodžiai, kraštuoti dar įmantresniais gipso lipdiniais.

Eliza atsigręžė į vieną veidrodį, ir į ją sužiuro šviesiaplaukės moters žydros akys. Jai už nugaros driekėsi virtinė vis mažėjančių jos atvaizdų. Šis veidrodžių efektas kiekvieną kartą moterį sutrikdydavo: lyg šimtai jos pačios kopijų gyventų paraleliniuose pasauliuose ir susitiktų tik šiame koridoriuje. Ji neleido vaizduotei įsisiautėti kuriant paralelinių gyvenimų versijas, nes per daug buvo patenkinta savuoju ir nė už ką nebūtų norėjusi juo apsikeisti. Net su savo pačios kopija.

Moteris sutelkė dėmesį į naują šukuoseną, pasukiojo galvą, papurtė smakrą siekiančius plaukus, pakedeno pirštų galiukais ir dar kartą pasidžiaugė puikiu kirpėjos darbu: garbanėlės tikrai suteikė jaunatviškumo. Greitu žvilgsniu permetusi vis dar liauną figūrą, prunkštelėjo – jai dingtelėjo mintis, kad jos aprangos stilius nelabai tinka šiam ištaigingam vestibuliui. Tačiau pamėgti šviesiai žydri džinsai jai tapo antrąja oda. Prie jų puikiai derėjo kašmyrinis dramblio kaulo spalvos megztinis aukštu kaklu, tokios pačios spalvos dirbtinio kailio liemenė ir patogūs UGG pusbačiai. Tokie patogūs, kad būtų galėjusi su jais miegoti. Metams bėgant patogumas dažnai laimi kovoje su elegancija. Nors ne, šiuos pusbačius dievina ir jauniklės.

Dar kiek pasisukiojusi Eliza nusprendė, kad sau ji patinka, tad turės patikti ir šiam didingam vestibuliui, ir senoviniam

veidrodžiui, per savo amželį mačiusiam daugybę skirtingų veidų bei apdarų. Kad ji patiks mylimajam, vienokia šukuosena ar kitokia, su drabužiais ar be jų, ji neabejojo. Toks pasitikėjimas savimi buvo gerokai naujas, tačiau labai malonus jausmas. Prie jo nemažai prisidėjo ir jos pirmosios spalvinimo knygelės „Mandalos“ sėkmė. Kas galėjo pagalvoti, kad brandžiam amžiuje vėl atrastas piešimas paprastu pieštuku jai suteiks tiek įvairiausių emocijų!

Išsivadavusi iš veidrodžių magijos, skimbčiodama raktų ryšuliu moteris priėjo prie sienos, ant kurios buvo pritvirtintos aštuonios pašto dėžutės. Tiek, kiek butų visame name. Po du kiekviename aukšte. Greičiau iš įpročio, nei tikėdamasi ką rasti, Eliza atrakino dureles, pažymėtas šeštu numeriu. Iš dėžutės į ją žvelgė vienišas atvirlaiškis, neišraiškingu užrašu skelbian-tis: *Saluti da Napoli*. Moteris nustebusi kilstelėjo antakį, greitu žvilgsniu permetė atviruko nuotraukas ir jį apvertė. Į dešinę pusę pakrypusios, viena ant kitos lipančios raidės iškart išdavė siuntėją. Plati šypsena nutvieskė Elizos veidą. Muna. Jos bran-gioji gražioji draugė Muna. Net ne draugė, o pati lemtis.

Užrakinusi pašto dėžutę, nesąmoningai glausdama atviruką prie širdies, Eliza lėtai pradėjo kilti sraigtiniais laiptais. Jei ne Muna, tikriausiai ir šiame name ji negyventų. Dieve, kiek vis-ko – gero ir blogo – nebūtų įvykę, jei jos gyvenime vieną dieną nebūtų pasirodžiusi Muna...

Įėjusi pro buto duris ir numetusi rankinę ant minkšto tam-siai žalio pufo, plačiu koridoriumi Eliza nužingsniavo į virtuvę.

Iš šaldytuvo ištraukė atidarytą baltojo vyno butelį, iš lentynos pasiėmė taurę ir šliukštelėjusi į ją gėrimo įsitaisė ant plačios palangės, kuri buvo paversta patogiu minkštasuoliu, papuoštu gausybe pagalvėlių rytietiškais raštais.

Prieš pradėdama skaityti atvirlaiškį, Eliza dar kartą nužvelgė jo nuotraukas. Jachtų stiebų miškas su Vezuvijaus panorama už jų, tarp dviejų namų ant ištiestos virvės virš gatvės saulėje džiūstantys skalbiniai, išsišiepęs ūsuotas italas, rankose laikantis picą „Margarita“, jaunuolių pora, lekianti „Vespa“ motoroleriu kalvota pakrante. Visko daug. Emocijų, vaizdų, spalvų. Tokia jau ta Muna. Pati kaip vulkanas. Jei Eliza siųstų atviruką iš kelionės, nors to nedarė šimtą metų, išsirinktų tokių, kuriame būtų vienintelis vaizdas. Galbūt tas, kuris paliko didžiausią įspūdį, arba tas, kuris geriausiai atspindi jos nuotaiką. Tačiau Munai visada visko reikia daug. Patirčių, veiklos, maisto, įspūdžių, draugų, muzikos, šokių, vyno. Ji nepasotinama, smalsi, be proto mylinti gyvenimą, sąvoka „nuovargis“ jai išvis neegzistuoja.

Eliza atsidūsėjo, pirštais švelniai perbraukė atviruką ir atvertusi pradėjo skaityti:

Štai ir baigėsi mano „Neapolietiška dainelė“. Tokių grojau vaikystėje, pameni? Ir iš kur mama buvo ištraukusi tą muzikos mokytoją? Lidija. Fatališka moteris. Regis, kilusi iš Kazachstano vokiečių. Ji vertė mane ne tik groti, bet ir nuolat kartoti kompozitoriaus pavardę. Įkalė. Čaikovskis. Ir naktį atsibudusi pasakyčiau. Mylėjau ją ir kartu nekenčiau. Kaip

dabar myliu šį miestą ir jo neapkenčiu. Oras visą savaitę buvo tikrai nepriekaištingas, bet šiandien lyja. Visur pilna bepročių, nežinia ant ko rėkaujančių taksistų.

Tuo tekstas ir baigėsi. Ilgesniam nė nebūtų vietos. Griš, pasidalins įspūdžiais. Papasakos, kaip jai sekėsi Lampedūzoje. Ta sala ir jos pabėgėlių stovykla, ten apsisostojusių žmonių likimai Munos dėmesį kaustė jau penketą metų. Kasmet spalio 3-iąją ji praleisdavo ten gedėdama ir melddamasi už žuvusiuosius. Tarsi Viduržemio jūroje prieš penkerius metus būtų nuskendę artimiausi giminės ir draugai, tarsi bangos būtų palaidojusios ir jos pačios dalelę.

Eliza gurkštelėjo vyno ir dar kartą perskaitė atvirlaiškį. Jame apie Lampedūzą nebuvo nė žodžio. Lyg ją būtų užgožusi „Neapolietiška dainelė“. Eliza stengėsi prisiminti, ar kada išvis matė Munos muzikos mokytoją. Juk jų namuose pianino nebuvo. Kokio pianino, ten ir dūdelei vargu ar būtų užtekę vietos.

Telefono skambutis perskrodė butą. Eliza net krūptelėjo. Namų telefonu retai kas skambindavo. Dažniausiai reklamos agentai. Pažįstami susisiekdavo mobiliuoju. Tačiau atsisakyti laidinio telefono nekilo ranka, ypač kai antikvariate surado tokį nuostabų senovinį aparatą. Kiekvienas svečias pamatęs klausdavo, negi jis veikia. „Žinoma, kad veikia“, – išdidžiai atsakydavo ir nukėlusį ragelį leisdavo pasiklausyti iš jo sklindančio gaudesio.

Telefono skambutis vis netilo. Eliza dvejojo, ar verta eiti į koridorių ir kelti ragelį. Tačiau nesiliaujantis garsas erzino, ir ji atsidususi atsiplėšė nuo palangės.

– Laba diena, Eliza Baum klauso, – oficialiai pasisveikino.

– Mama! Kodėl neatsiliepi mobiliuotu? – sūnaus balsas skambėjo irzliai. – Aš skambinu ir skambinu. Jau maniau, kad kas atsitiko.

– Oi, buvau išjungusi garsą ir pamiršau įjungti, – oficialų Elizos toną pakeitė švelnus murkimas. – Buvau kirpykloje. Ar kas nutiko?

Tyla. Eliza instinktyviai pasitempė ir tvirčiau suspaudė ragelį.

– Ar kas nutiko? – pakartojo sunerimusiu balsu.

– Muna... – sūnaus balsas virptelėjo ir nutrūko.

– Muna? Kas nors atsitiko Munai?

– Jos nebėra...

– Kaip nebėra? – burna džiūvo, šalčio banga perbėgo kūnu, pakirto kelius, rankos ėmė virpėti. – Aš ką tik gavau jos atviruką iš Neapolio...

Sūnus kažką pasakojo, tačiau Eliza nieko nesuprato. Jos smegenys atsisakė suvokti iš ragelio sklindančių žodžių prasmę. Vieną akimirką tų žodžių tapo per daug, ją supykino, lyg būtų apsinuodijusi, kambarys pradėjo lėtai suktis, o grindys slysti iš po kojų. Ne, ne grindys, iš po kojų slydo didžiulė jos gyvenimo dalis, be kurios nieko nebebus kaip buvę. O galvoje lyg užstriigus plokštelei vis grojo ta pati melodija ir skambėjo žodžiai: *Štai ir baigėsi mano „Neapolietiška dainelė“*.